

**UCHWAŁA NR XIV/174/2025
RADY MIEJSKIEJ WE WRZEŚNI**

z dnia 6 listopada 2025 r.

**w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029**

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2025 r. poz. 1153), art. 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.) w związku z art. 10 ust. 1, 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn.zm.) Rada Miejska we Wrześni uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029 w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Września.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2026 roku.

Przewodniczący Rady
Miejskiej we Wrześni

Bogdan Nowak

Załącznik do

UCHWAŁY NR XIV/174/2025

RADY MIEJSKIEJ WE WRZEŚNI

z dnia 6 listopada 2025 r.

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

ORAZ

PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA LATA 2026-2029

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW

WPROWADZENIE

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

CHARAKTERYSTYKA MIASTA I GMINY WRZEŚNIA

ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW

SPOŁECZNYCH

PROBLEM UZALEŻNIEŃ NA TERENIE MIASTA I GMINY WRZEŚNIA

RYNEK ALKOHOLOWY NA TERENIE MIASTA I GMINY WRZEŚNIA

DZIAŁALNOŚĆ POLICJI I STRAŻY MIEJSKIEJ

WNIOSKI Z DIAGNOZY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Cel I.

Cel II.

Cel III.

REALIZACJA PROGRAMU

ADRESACI PROGRAMU

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA

PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

BIBLIOGRAFIA

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

SPIS RYSUNKÓW

SPIS TABEL

SPIS WYKRESÓW

WYKAZ SKRÓTÓW

- BP** – Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy we Wrześni
- DPS** – Dom Pomocy Społecznej we Wrześni
- GKRPA** – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we Wrześni
- IPiN** – Instytut Psychiatrii i Neurologii
- KCPU** – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom
- KPP** – Komenda Powiatowa Policji we Wrześni
- KS** – Klub Senior+ „Wrzosowisko”
- NGO** (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa
- NK** – procedura „Niebieskie Karty”
- OPS** – Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni
- ORE** – Ośrodek Rozwoju Edukacji
- PCPR** – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni
- PIK** – Punkt Informacyjno-Konsultacyjny
- PLUW** – Poradnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia „Centrum U” we Wrześni
- PPP** – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Wrześni
- pp.** – punkt procentowy
- SM** – Straż Miejska we Wrześni
- UMiG** – Urząd Miasta i Gminy we Wrześni
- WOK** – Wrzesiński Ośrodek Kultury
- WOSR** – Wrzesińskie Obiekty Sportowo-Rekreacyjne
- WSA** – Wrzesińskie Stowarzyszenie Abstynentów „JANTAR”
- WTZ** – Warsztat Terapii Zajęciowej we Wrześni
- ZI** – Zespół Interdyscyplinarny

WPROWADZENIE

W Polsce problematyka uzależnień od alkoholu i narkotyków stanowi istotne wyzwanie zdrowotne i społeczne, wpływając zarówno na jednostki, jak i całe społeczności. Nadużywanie tych substancji prowadzi nie tylko do poważnych konsekwencji zdrowotnych, ale również do rozpadu więzi rodzinnych, wykluczenia społecznego, wzrostu przestępczości oraz obciążeń dla systemu ochrony zdrowia i pomocy społecznej. Problem ten dotyczy różnych grup wiekowych, jednak szczególnie niepokojące są statystyki dotyczące młodzieży i młodych dorosłych, wśród których obserwuje się wzrost eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi.

Napoje alkoholowe są bezsprzecznie najbardziej dostępną substancją psychoaktywną w każdej grupie wiekowej. Według Raportu opracowanego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, od 2007 roku spożycie alkoholu na 1 mieszkańca w ciągu roku przekracza 9 litrów – w 2022 roku wyniosło ono 9,37 litrów, co jest wartością najniższą na przestrzeni ostatnich 5 analizowanych lat¹. Problem spożywania alkoholu dotyczy zarówno kobiet, jak i mężczyzn, jednak to właśnie mężczyźni stanowią grupę szczególnie narażoną na częstsze sięganie po tego typu substancje – spożywają oni alkohol niemal trzykrotnie częściej niż kobiety, tj. przez średnio 106 dni, podczas gdy kobiety piją alkohol średnio przez 37 dni w ciągu roku. Taka różnica może być związana nie tylko z czynnikami społecznymi i kulturowymi, ale także z odmiennymi preferencjami – mężczyźni częściej wybierają piwo, podczas gdy kobiety chętniej sięgają po wino².

Niepokojącym zjawiskiem jest również znaczne spożycie alkoholu wśród młodzieży, co może prowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych w przyszłości. Według wyników ostatniej edycji europejskiego badania ESPAD (*European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs*) z 2024 roku, prowadzonego na reprezentatywnej grupie młodzieży szkolnej w wieku 15-16 lat,

¹ Szmidt J., i in., *Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023*

² tamże

odsetek uczniów w Polsce, którzy pili alkohol w ciągu ostatnich 30 dni, wyniósł 39,1%. W porównaniu z poprzednią edycją badań ESPAD, wartość ta uległa spadkowi o 7,5 pp.³

Innym z kluczowych wyzwań współczesnego społeczeństwa jest dostęp do narkotyków. Ich dostępność, wzorce konsumpcji oraz konsekwencje prawne i społeczne wymagają stałego monitorowania i działań prewencyjnych. Europejski Raport Narkotykowy z 2024 roku zwraca uwagę na fakt, że około 8,0% mieszkańców Europy w wieku 15-64 lat używało tego typu substancji w ciągu ostatniego roku, natomiast blisko co trzeci podejmował się tego przynajmniej raz w ciągu całego swojego życia (29,9%). Najwyższy odsetek osób dotkniętych problemem obserwuje się w grupie wiekowej 15-34 lat, gdzie w ciągu ostatniego roku było to 15,0%⁴. Według badań ESPAD z 2024 roku, odsetek uczniów, którzy deklarowali używanie narkotyków kiedykolwiek w życiu, wyniósł 16,9%. Oznacza to spadek w porównaniu z poprzednim badaniem ESPAD z 2019 roku, gdzie tenże odsetek wyniósł 21,4% . W badaniu przeprowadzonym w 2021 roku przez Fundację CBOS, odnotowano, że w 2021 roku 13% uczniów zażywało narkotyki, co oznacza spadek o 3 pp. względem roku 2018. Marihuana i haszysz pozostają najczęściej stosowanymi przez uczniów substancjami – na zażywanie ich kiedykolwiek w życiu wskazało 36,2% respondentów w 2021 roku, co wskazuje na tendencje spadkowe poczynszyszy od 2016 roku, gdy odsetek ten wyniósł 42,0%, przez 37,5% w roku 2018.

W 2022 roku wszczęto 37 572 postępowania na podstawie Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, co stanowi wzrost o 1 522 spraw w porównaniu do roku 2021, w którym odnotowano 36 050 takich postępowań. W tym samym okresie podejrzenie o popełnienie przestępstwa z tej ustawy dotyczyło 36 591 osób, co oznacza niewielki wzrost w porównaniu do roku poprzedniego, kiedy liczba podejrzanych wyniosła 36 282⁵.

³ *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną – Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2024 r., Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 2024*

⁴ *Dane referencyjne zamieszczone w Raporcie pochodzą z okresu od stycznia do grudnia 2022 roku (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, European Drug Report 2024: Trends and Developments, 2024)*

⁵ *Szmidt J., i in., Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023*

Coraz częściej obserwuje się także uzależnienia behawioralne (tj. uzależnienia od wykonywania pewnych czynności), które zgodnie z kryteriami aktualnie obowiązującej Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-11 wykazują podobne mechanizmy do uzależnień od substancji, wśród których znajdują się m.in.: utrata kontroli, priorytetyzacja danego zachowania lub substancji kosztem innych obszarów życia oraz kontynuacja pomimo negatywnych skutków.

Raport Nastolatki 3.0 opracowany na podstawie badania przeprowadzonego między październikiem a listopadem 2022 roku, wskazuje wśród najistotniejszych wniosków na wzrost średniego czasu korzystania z Internetu przez nastolatki w dni powszednie – w 2022 roku było to ponad 5 godzin w ciągu dnia, co oznacza wzrost względem wyników badania zrealizowanego w 2020 roku. Szczególnie alarmujący jest wysoki odsetek nastolatków, którzy w czasie korzystania z Internetu spotykają się z przemocą (44,6%) lub mową nienawiści (68,4%). Brak kontroli rodzicielskiej nad korzystaniem z Internetu przez młodzież może prowadzić do wielu negatywnych konsekwencji, takich jak nadmierne spędzanie czasu w sieci, kontakt z nieodpowiednimi treściami czy zwiększone ryzyko cyberzagrożeń. Tym bardziej niepokojący jest fakt, że ponad połowa nastolatków uczestniczących w badaniu deklaruje, iż ich rodzice nie wyznaczają żadnych zasad dotyczących czasu spędzanego w Internecie (53,7%)⁶.

Nadmierne korzystanie z mediów społecznościowych może negatywnie wpływać na codzienne funkcjonowanie młodzieży, prowadząc do zaniedbywania obowiązków. Obawy budzi fakt, że blisko co czwarty nastolatek często rezygnuje z wykonywania obowiązków domowych na rzecz mediów społecznościowych (23,8%) oraz przyznaje, że z tego samego powodu zaniedbuje swoje obowiązki szkolne (28,7%)⁷.

Dane te podkreślają potrzebę podejmowania skutecznych działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu i narkotyków, mających na celu ograniczenie skali problemu oraz wspieranie osób

⁶ Lange R., i in., *Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców*, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.

⁷ tamże

uzależnionych i ich rodzin. Zadania w zakresie redukcji szkód muszą dotyczyć wszystkich grup społecznych i stanowić usystematyzowany proces działań profilaktycznych i terapeutycznych. W procesie tym istotne miejsce zajmują edukacja zdrowotna i społeczna, które są realizowane w środowiskach dzieci i młodzieży w formie programów rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii. Nadużywanie substancji psychoaktywnych, w tym narkotyków i alkoholu, stanowi poważne wyzwanie zdrowotne i społeczne, zwłaszcza wśród młodzieży. Dynamiczne zmiany w trendach konsumpcji, wzrastająca dostępność substancji oraz nowe zagrożenia, wymagają kompleksowych działań prewencyjnych i interwencyjnych. W związku z tym Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom na 2025 rok rekomenduje m.in.:

- zwiększanie dostępności do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób z uzależnieniem od alkoholu i narkotyków, ze szczególnym uwzględnieniem wyników diagnozy lokalnych potrzeb w zakresie leczenia uzależnień,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz narkotykowych,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Września na lata 2026-2029 jest dokumentem wyznaczającym cele oraz sposoby rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i związanych z tą sferą życia problemów rodzinnych i społecznych na terenie Miasta i Gminy. Stanowi on kontynuację działań prowadzonych w latach ubiegłych. Zgodnie z art. 4¹ ust. 1. ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Zadania te w szczególności obejmują:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) (uchylony);
- 5) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 6) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;

- 7) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii, które obejmuje:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjo-terapeutycznych;
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

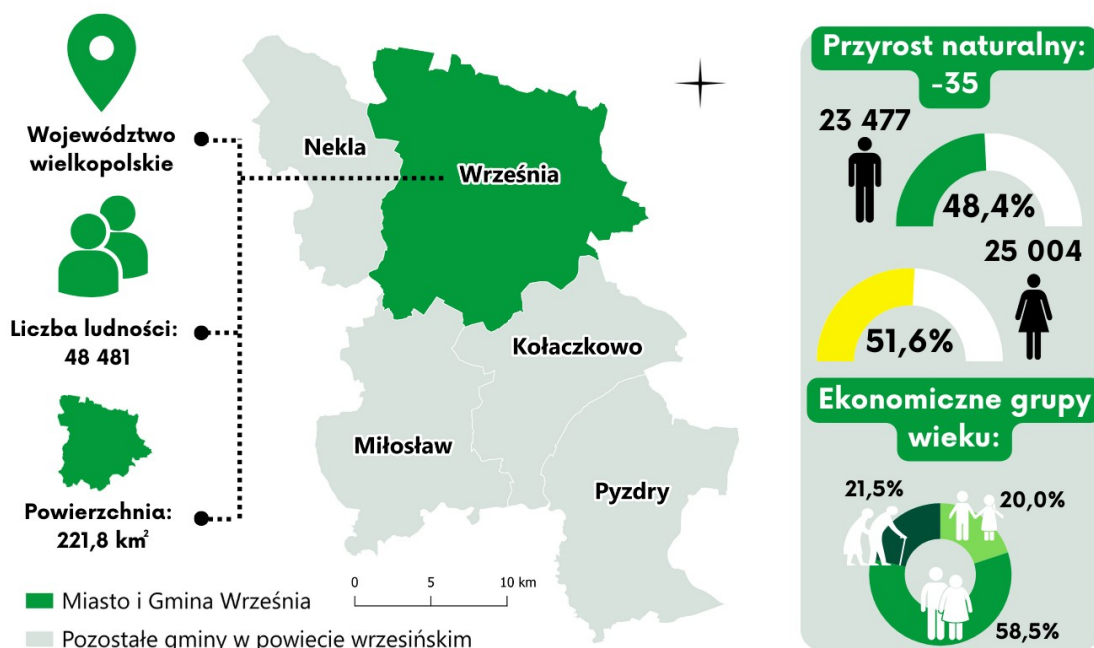
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Kierunki działań zawarte w Programie nawiązują do następujących aktów prawnych:

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określająca priorytety zadań realizowanych poprzez program, traktująca je jako zadania własne gminy,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Źródłem finansowania Programu są środki budżetu gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych oraz opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

CHARAKTERYSTYKA MIASTA I GMINY WRZEŚNIA

1 KULTURA I REKREACJA

- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy we Wrześni
- Wrzeński Ośrodek Kultury
- Wrzeńskie Obiekty Sportowo-Rekreacyjne

2 OŚWIATA I WYCHOWANIE

PRZEDSZKOLA PUBLICZNE:

- Publiczne Przedszkole Nr 6 „Pszczółka Maja” we Wrześni

Ponadto na terenie Miasta i Gminy Września funkcjonuje 18 przedszkoli niepublicznych.

SZKOŁY PODSTAWOWE:

- Samorządowa Szkoła Podstawowa Nr 1 we Wrześni
- Samorządowa Szkoła Podstawowa Nr 2 we Wrześni
- Samorządowa Szkoła Podstawowa Nr 3 we Wrześni
- Zespół Szkół Specjalnych Nr 4 we Wrześni
- Samorządowa Szkoła Podstawowa Nr 6 we Wrześni
- Samorządowa Szkoła Podstawowa w Chwalibogowie
- Samorządowa Szkoła Podstawowa w Kaczanowie
- Samorządowa Szkoła Podstawowa w Nowym Folwarku
- Samorządowa Szkoła Podstawowa w Marzeninie
- Samorządowa Szkoła Podstawowa w Otocznej

SZKOŁY PONADPODSTAWOWE

3 POMOC I WSPARCIE

- Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni
- Warsztat Terapii Zajęciowej we Wrześni
- Dom Pomocy Społecznej we Wrześni
- Klub Senior+ „Wrzosowisko”
- Zespół Interdyscyplinarny
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Punkty Informacyjno-Konsultacyjne
- Poradnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia „Centrum U” we Wrześni
- Wrzeńskie Stowarzyszenie Abstynentów „JANTAR”

*Dane statystyczne przedstawione na grafice pochodzą z 2024 roku [BDL GUS, Raport o stanie Miasta i Gminy Września za 2024 rok]

ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Do istotnych zasobów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, z których mogą korzystać mieszkańcy Miasta i Gminy Września należą instytucje i podmioty prowadzące działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, bądź wspomagające taką działalność. Ich kooperacja odbywa się na zasadzie współpracy między-instytucjonalnej i międzysektorowej. Są to m.in.:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Punkty Informacyjno-Konsultacyjne,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Poradnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia „Centrum U”,
- Urząd Miasta i Gminy we Wrześni,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Straż Miejska,
- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy we Wrześni,
- Wrzesiński Ośrodek Kultury,
- Wrzesińskie Obiekty Sportowo-Rekreacyjne,
- Warsztat Terapii Zajęciowej we Wrześni,
- Klub Senior+ „Wrzosowisko”,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni,
- Powiatowy Urząd Pracy we Wrześni,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Wrześni,
- placówki oświatowe,
- placówki ochrony zdrowia,
- organizacje pozarządowe,

- kościoły i związki wyznaniowe.

Do zasobów osobowych działających na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom na terenie Miasta i Gminy Września należy zaliczyć:

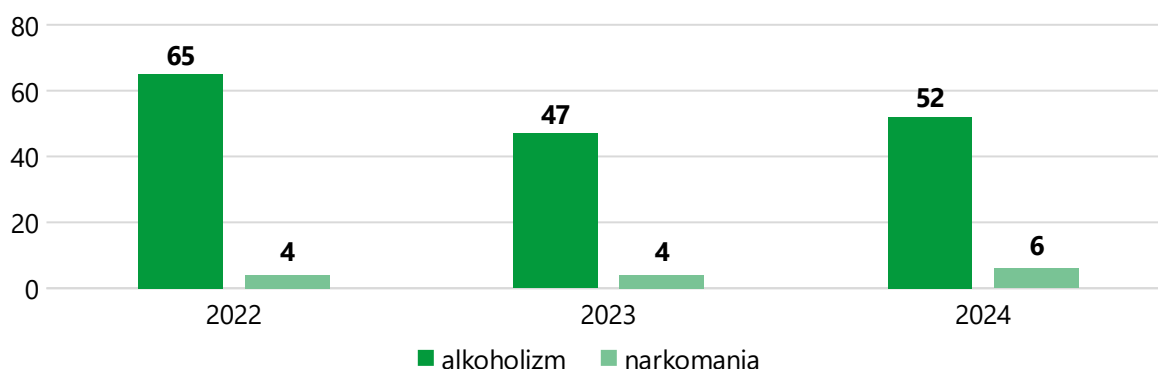
- pedagogów i psychologów zatrudnionych w placówkach oświatowych,
- członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- pracowników i specjalistów Ośrodka Pomocy Społecznej,
- funkcjonariuszy Policji i Straży Miejskiej,
- pracowników placówek ochrony zdrowia.

PROBLEM UZALEŻNIEŃ NA TERENIE MIASTA I GMINY WRZEŚNIA

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowanie narastania jej objawów i szkód zdrowotnych. Narkomania, definiowana zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii, oznacza *stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich*. Problem narkomanii ma charakter interdyscyplinarny. Znajduje się on w polu zainteresowania różnych służb, takich jak leczenie, oświata, pomoc społeczna, organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz mediów. Każda z nich styka się z tym zjawiskiem od innej strony.

W 2024 roku z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrześni z powodu alkoholizmu skorzystały 52 rodziny, co było wartością o 20,0% niższą niż w 2022 roku, a jednocześnie o 10,6% wyższą niż w 2023 roku. Można zauważyć, że na przestrzeni analizowanych lat liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego tytułu ulegała wahaniom. W latach 2022-2024 na terenie Miasta i Gminy Września odnotowano również przypadki rodzin, korzystających ze wsparcia z powodu narkomanii – ich liczba w 2024 roku wyniosła 6, a tym samym była najwyższa w analizowanym okresie.

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powołana do wykonywania zadań Gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, prowadzi swą działalność w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W 2024 roku w skład Komisji wchodziło 5 członków.

Dane dotyczące działań GKRPA podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024 przedstawia kolejna tabela. W 2024 roku członkowie GKRPA przeprowadzili rozmowy z 25 osobami z problemem alkoholowym oraz z 56 członkami ich rodzin. Wystąpiono również do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 18 mieszkańców obszaru. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy ulegała wahaniom. Podobne tendencje zaobserwowano w przypadku liczby członków rodzin tych osób, z kolei w kontekście liczby osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego odnotowano spadek. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje tabela poniżej.

Tabela 1. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	29	37	25
liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	40	79	56
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	23	18	18

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

W latach 2022-2024 członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uczestniczyli w szkoleniach z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych – w latach 2022-2023 przeszkolono po 4 osoby, natomiast w 2024 roku – 5, obejmując tym samym każdorazowo wszystkich członków Komisji⁸.

Zespół Interdyscyplinarny to specjalistyczny organ powołany przez gminę do koordynacji działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, uzależnieniom oraz innym zagrożeniom społecznym. Zespół działa na styku różnych instytucji – w tym pomocy społecznej, Policji, służby zdrowia, oświaty oraz organizacji pozarządowych – aby skutecznie diagnozować sytuacje kryzysowe i podejmować kompleksowe działania wsparcia.

Jednym z kluczowych obszarów działania Zespołu Interdyscyplinarnego jest koordynacja procedury „Niebieskie Karty”, której celem jest zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy oraz podejmowanie działań wobec osób ją stosujących. Analiza liczby zakładanych procedur pozwala ocenić zarówno skalę problemu przemocy na danym obszarze, jak i skuteczność podejmowanych działań. W latach 2022-2024 liczba prowadzonych procedur NK wykazywała systematyczny wzrost. W 2022 roku wszczęto 50 procedur, w 2023 roku – 62, a w 2024 roku już 86 – oznacza to, że na przestrzeni analizowanych lat liczba procedur wzrosła o 72,0%. Zjawisko to może odzwierciedlać zarówno większą gotowość społeczeństwa do zgłaszania przypadków przemocy, jak i skuteczniejsze mechanizmy identyfikowania problemu przez pracowników socjalnych, policję, szkoły czy placówki ochrony zdrowia.

Jeśli chodzi o pracę grup diagnostyczno-pomocowych, liczba ich posiedzeń utrzymywała się na wysokim i względnie stabilnym poziomie – od 123 spotkań w 2022 roku, przez 151 w 2023 roku, do ponownie 123 w roku 2024. Dane te pokazują, że mimo wahań w liczbie posiedzeń, Zespół konsekwentnie prowadzi

⁸ *Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok*

intensywną działalność, zapewniając kompleksową analizę przypadków i przygotowanie planów pomocy dla osób i rodzin dotkniętych przemocą.

Dane te jednoznacznie potwierdzają zasadność i konieczność dalszego wzmocnienia roli ZI jako kluczowego podmiotu w lokalnym systemie przeciwdziałania przemocy, a także rozwijania działań profilaktycznych i wsparcia dla rodzin objętych procedurą.

Tabela 2. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba założonych NK	50	62	86
Liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych	123	151	123

Źródło: Dane udostępnione przez Urząd Miasta i Gminy we Wrześni.

W 2024 roku na terenie Miasta i Gminy Września funkcjonowały 3 Punkty Informacyjno-Konsultacyjne, działające ze środków pochodzących z koncesji przyznawanych na sprzedaż napojów alkoholowych. Ich zadaniem jest wsparcie osób w kryzysach, w szczególności zmagających się z problemem uzależnień oraz uwięzionych w przemoc domową. Są to:

1. Punkt Konsultacyjno-Informacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, prowadzony w ramach działań OPS.
2. Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i członków rodzin z problemem alkoholowym, prowadzony przez WSA „JANTAR” w ramach dotacji.
3. Punkt konsultacyjny ds. przeciwdziałania narkomanii.

Uzupełniając działania Zespołu Interdyscyplinarnego, istotną rolę w systemie przeciwdziałania przemocy domowej odgrywa Punkt Konsultacyjno-Informacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Jest to miejsce, w którym osoby dotknięte kryzysem mogą uzyskać specjalistyczne wsparcie psychologiczne, pedagogiczne oraz prawne. Dane za lata 2022-2024 wskazują na systematyczny wzrost liczby mieszkańców korzystających z tej formy wsparcia – z 267 osób w roku 2022, przez 317 w 2023 roku, aż do 358 w 2024 roku. Najczęściej zgłaszano się po pomoc

pedagoga i psychologa, a rosnące zainteresowanie świadczy o dużej potrzebie tego rodzaju wsparcia w społeczności lokalnej.

Tabela 3. Działalność Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba osób, które zgłosiły się do Punktu, korzystających z porad:	267	317	358
• psychologa	72	90	101
• pedagoga	109	144	155
• prawnika	86	83	102

Źródło: Dane udostępnione przez Urząd Miasta i Gminy we Wrześni.

Drugim ważnym elementem lokalnego systemu wspierania rodzin w kryzysie jest Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i członków rodzin z problemem alkoholowym. Placówka ta stanowi istotne ogniwo pomocy, zapewniając mieszkańcom dostęp do specjalistycznego wsparcia w obszarze prawnym, psychologicznym i terapeutycznym. W latach 2022-2024 działalność Punktu charakteryzowała się stabilnością kadrową – niezmiennie pracowało w nim trzech specjalistów – przy jednoczesnym zwiększeniu zakresu i intensywności świadczonych usług. Liczba godzin otwarcia placówki wzrosła z 175 w roku 2022, do 204 w roku 2024, co wskazuje na dostosowywanie oferty do rosnących potrzeb mieszkańców. Równolegle wzrosła także liczba osób korzystających z pomocy. W 2022 roku było to 155 osób, a w 2024 roku już 204 osoby, co stanowi wzrost o ponad 30%. Najczęściej korzystano z konsultacji terapeutycznych, co potwierdza istotne zapotrzebowanie na wsparcie ukierunkowane na problematykę uzależnień. Dużym zainteresowaniem cieszyły się również porady psychologa oraz prawnika. Zebrane dane jednoznacznie pokazują, że Punkt ten pełni ważną funkcję w systemie lokalnej profilaktyki i terapii uzależnień. Jego działalność przyczynia się do zwiększenia dostępności specjalistycznej pomocy oraz wspiera zarówno osoby bezpośrednio dotknięte uzależnieniem, jak i ich bliskich, którzy często również wymagają wsparcia i ukierunkowania w procesie wychodzenia z kryzysu.

Tabela 4. Działalność Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i członków rodzin z problemem alkoholowym w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba godzin otwarcia Punktu	175	140	204
Liczba specjalistów pracujących w Punkcie	3	3	3
Liczba osób, które zgłosiły się do Punktu, korzystających z porad:	155	151	204
• prawnika	41	48	60
• psychologa	55	42	53
• konsultanta terapeuty	59	61	91

Źródło: Dane udostępnione przez Urząd Miasta i Gminy we Wrześni.

Trzecim elementem systemu pomocowego funkcjonującego na terenie Miasta i Gminy Września jest Punkt Konsultacyjny ds. przeciwdziałania narkomanii, którego działalność skupia się na wsparciu osób zagrożonych lub dotkniętych problemem uzależnienia od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol. Punkt pełni rolę zarówno interwencyjną, jak i profilaktyczną – oferuje konsultacje, poradnictwo oraz kierowanie do odpowiednich form terapii i leczenia. W latach 2022-2024 liczba godzin otwarcia Punktu zwiększyła się z 175 godzin w roku 2022, aż do 200 godzin w roku 2024. Dane wskazują na zmienną, lecz istotną skalę zgłaszalności osób potrzebujących wsparcia. W 2022 roku do Punktu zgłosiły się 132 osoby, w 2023 roku liczba ta spadła do 95, by ponownie wzrosnąć do 107 w 2024 roku. Łączna liczba udzielonych porad kształtowała się następująco: 132 w 2022 roku, 190 w 2023 roku i 107 w 2024 roku. Wysoka wartość z roku 2023 może świadczyć o większej intensywności działań, a także o rosnącej otwartości mieszkańców na korzystanie ze wsparcia. Spadek liczby porad w 2024 roku – pomimo większej dostępności godzinowej – może natomiast odzwierciedlać przejściowe wahania w zapotrzebowaniu na tego rodzaju usługi, ale również wskazywać na skuteczność wcześniejszych działań profilaktycznych i terapeutycznych.

Tabela 5. Działalność Punktu Konsultacyjnego ds. przeciwdziałania narkomanii w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba godzin otwarcia Punktu	175	170	200
Liczba udzielonych porad	132	190	107
Liczba osób, które zgłosiły się do Punktu	132	95	107

Źródło: Dane udostępnione przez Urząd Miasta i Gminy we Wrześni.

Działania diagnostyczne, terapeutyczne i poradnicze skierowane zarówno do osób uzależnionych, jak i członków ich rodzin, prowadzi również Poradnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia „Centrum U” we Wrześni. Oferta obejmuje wsparcie dla osób doświadczających problemów związanych ze szkodliwym używaniem bądź uzależnieniem od alkoholu oraz środków psychoaktywnych. W 2024 roku z konsultacji skorzystały łącznie 743 osoby, w tym 368 osób uzależnionych oraz 375 osób współuzależnionych. Oznacza to spadek o 37 osób w porównaniu z rokiem 2022, a jednocześnie o 76 w zestawieniu z rokiem 2023.

Tabela 6. Liczba osób uzależnionych i współuzależnionych, które skorzystały z konsultacji w Poradni Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia „Centrum U” we Wrześni w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba osób uzależnionych	376	437	368
Liczba osób współuzależnionych	404	382	375
łącznie	780	819	743

Źródło: Dane udostępnione przez Urząd Miasta i Gminy we Wrześni.

Terapia osób uzależnionych i współuzależnionych jest procesem długofalowym – średni czas jej trwania wynosi od 18 do 24 miesięcy. Po zakończeniu leczenia stacjonarnego pacjenci kierowani są do dalszej psychoterapii w placówkach ambulatoryjnych oraz do grup samopomocowych, takich jak Anonimowi Alkoholicy czy kluby abstynenta, co sprzyja utrzymaniu efektów terapii i procesowi trwałej readaptacji społecznej. W 2024 roku na terenie Miasta i Gminy Września funkcjonowało Stowarzyszenie Abstynenckie oraz 2 samopomocowe grupy wsparcia dla osób z problemem alkoholowym⁹.

⁹ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok

Istotnym wsparciem lokalnego systemu profilaktyki jest realizacja programów i innych działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej. W 2024 roku w Mieście i Gminie zrealizowano program profilaktyczno-wychowawczy *Epsilon*, rekomendowany w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego, prowadzonego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii, w którym udział wzięło 1 480 uczniów oraz 66 nauczycieli.

Skuteczna realizacja zadań z zakresu profilaktyki uzależnień oraz wspierania rodzin w kryzysie wymaga współdziałania wielu podmiotów funkcjonujących w przestrzeni lokalnej. Na terenie Miasta i Gminy Września działania profilaktyczne są realizowane nie tylko przez jednostki samorządu terytorialnego i służby publiczne, ale również przez placówki oświatowe, instytucje pomocy społecznej, służbę zdrowia, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty działające w obszarze wsparcia społecznego.

Warsztat Terapii Zajęciowej to placówka dziennego wsparcia skierowana do osób z niepełnosprawnościami, których celem jest aktywizacja społeczna, zawodowa i poprawa jakości życia uczestników. WTZ realizuje różnorodne działania terapeutyczne, edukacyjne i rehabilitacyjne, oparte na indywidualnych planach rehabilitacji, które wspierają rozwój umiejętności życiowych i społecznych, budują poczucie własnej wartości oraz wzmacniają samodzielność uczestników. Poprzez tworzenie bezpiecznej i zorganizowanej przestrzeni do aktywnego spędzania czasu, placówka odgrywa istotną rolę w przeciwdziałaniu marginalizacji i ograniczaniu ryzyka zachowań problemowych, w tym nadużywania alkoholu. WTZ, działając w ścisłej współpracy z rodzinami uczestników oraz instytucjami systemu pomocy społecznej, wspiera lokalne działania profilaktyczne i integracyjne, stanowiąc ważny element sieci wsparcia środowiskowego.

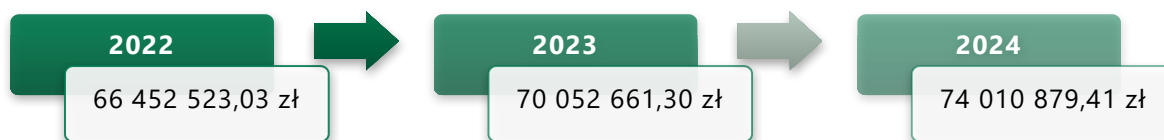
Dzięki skoordynowanym działaniom lokalnych partnerów możliwe jest skuteczne wsparcie osób i rodzin zagrożonych kryzysami, a także prowadzenie działań edukacyjnych i terapeutycznych, które zmniejszają ryzyko wystąpienia zachowań

ryzykownych. Wzmacnianie współpracy między tymi podmiotami pozostaje kluczowym elementem dalszego rozwoju lokalnej profilaktyki oraz budowy bezpiecznej i wspierającej społeczności.

RYNEK ALKOHOLOWY NA TERENIE MIASTA I GMINY WRZEŚNIA

W 2024 roku wartość alkoholu sprzedanego na terenie Miasta i Gminy Września wyniosła łącznie 74 010 879,41 zł, w tym najwięcej, bo 35 800 225,17 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. Wartość napojów o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa) wyniosła 30 444 135,72 zł, natomiast od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) – 7 766 518,52 zł. Są to wartości zadeklarowane w corocznym sprawozdaniu z działalności samorządu gminy w zakresie profilaktyki rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1. Na przestrzeni lat 2022-2024 wartość sprzedanego alkoholu na terenie Miasta i Gminy systematycznie wzrastała – w 2024 roku wzrosła względem roku 2022 o 11,4%, a w stosunku do roku 2023 na poziomie 5,7%. Wzrost ten może być częściowo związany z czynnikami ekonomicznymi, takimi jak inflacja i rosnące ceny alkoholu, niemniej jednak wskazuje na potrzebę zintensyfikowania działań profilaktycznych oraz wzmożonego monitorowania skali problemów wynikających z nadużywania alkoholu. Zjawisko to może przekładać się na wzrost ryzyka uzależnień, przemocy domowej oraz innych zjawisk, co wymaga dalszego rozwijania oferty programów edukacyjnych, wsparcia środowiskowego i działań interwencyjnych, szczególnie wśród dzieci, młodzieży oraz rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

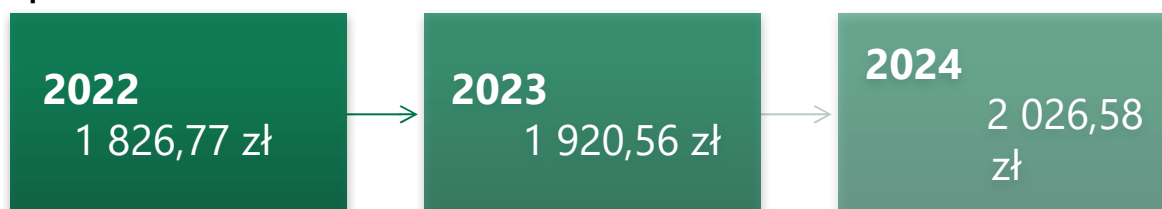
Rysunek 1. Wartość alkoholu sprzedanego na terenie Miasta i Gminy Września w latach 2022-2024

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

W 2024 roku Miasto i Gminę Września zamieszkiwało łącznie 36 520 osób, które ukończyły 18 rok życia. Wartość sprzedanego na terenie Miasta i Gminy alkoholu przypadającego na 1 osobę pełnoletnią wyniosła zatem 2 026,58 zł – w porównaniu do 2022 roku, gdy liczba dorosłych mieszkańców wynosiła 36 377 osób, nastąpił wzrost na poziomie 10,9%, z kolei w zestawieniu z rokiem poprzednim (2023), zaobserwowano wzrost na poziomie 5,5%, gdyż na 36 475 dorosłych mieszkańców Miasta i Gminy, wartość sprzedanego alkoholu w przeliczeniu na 1 osobę dorosłą wyniosła 1 920,56 zł.

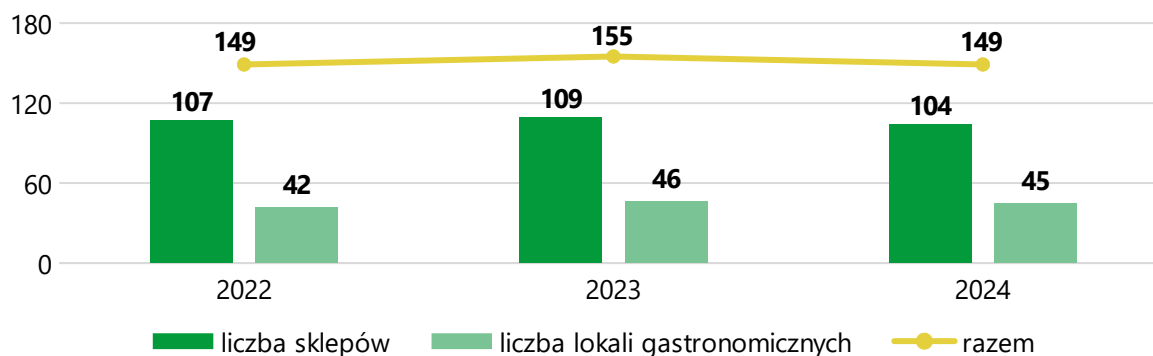
Rysunek 2. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca Miasta i Gminy Września na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Dane udostępnione przez Urząd Miasta i Gminy we Wrześni.

W latach 2022-2024 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Miasta i Gminy ulegała wahaniom – w 2022 i 2024 roku na jej terenie znajdowało się po 149 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, natomiast w 2023 roku było ich 155. Wahania odnotowano zarówno w przypadku liczby sklepów, jak i lokali gastronomicznych, co dokładnie obrazuje kolejny wykres. Wahania w liczbie punktów sprzedaży napojów alkoholowych w latach 2022-2024 świadczą o utrzymującym się, stabilnym poziomie dostępności alkoholu na terenie Miasta i Gminy, przy jednoczesnych niewielkich fluktuacjach wynikających najpewniej z czynników rynkowych (np. otwieranie i zamykanie działalności gospodarczych).

Wykres 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Miasta i Gminy Września na przestrzeni lat 2022-2024

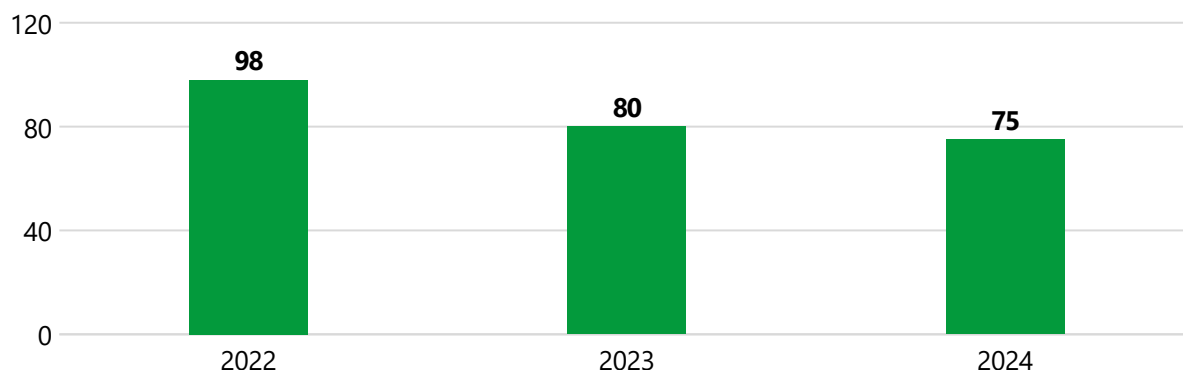
Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

DZIAŁALNOŚĆ POLICJI I STRAŻY MIEJSKIEJ

Policja odgrywa istotną rolę w realizacji lokalnej polityki przeciwdziałania alkoholizmowi, w szczególności poprzez działania interwencyjne, prewencyjne oraz kontrolne. Współpraca służb mundurowych z jednostkami samorządu terytorialnego oraz innymi instytucjami i organizacjami społecznymi stanowi istotny element systemu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej.

Jednym z istotnych wskaźników obrazujących skalę zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie Miasta i Gminy Września jest liczba nietrzeźwych kierowców zatrzymywanych przez Policję. Dane te pozwalają nie tylko monitorować poziom ryzykownych zachowań w ruchu drogowym, ale również stanowią pośrednią informację o skuteczności działań profilaktycznych, edukacyjnych i kontrolnych prowadzonych w lokalnym środowisku. W latach 2022-2024 liczba nietrzeźwych kierowców zatrzymanych przez Policję wykazuje tendencję spadkową. W 2022 roku odnotowano 98 takich przypadków, w 2023 roku – 80, a w 2024 roku – 75. Oznacza to spadek o blisko 24% w stosunku do roku 2022. Obserwowany trend może być efektem większej świadomości społecznej, skuteczności działań profilaktycznych i edukacyjnych, a także intensyfikacji kontroli policyjnych. Jednocześnie fakt, że wciąż każdego roku ujawnianych jest kilkadziesiąt takich przypadków, potwierdza konieczność dalszej realizacji działań prewencyjnych oraz podtrzymywania wysokiego poziomu współpracy instytucjonalnej w tym obszarze.

Wykres 3. Liczba nietrzeźwych kierowców zatrzymanych przez Policję na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Dane udostępnione przez Urząd Miasta i Gminy we Wrześni.

Straż Miejska, działając w ramach lokalnego systemu bezpieczeństwa i porządku publicznego, aktywnie wspiera Komendę Powiatową Policji w zakresie działań profilaktycznych oraz interwencyjnych związanych z przeciwdziałaniem uzależnieniom. Straż Miejska podejmuje m. in. następujące działania:

- monitorowanie miejsc szczególnie zagrożonych zjawiskami alkoholizmu, narkomanii i używania substancji psychoaktywnych, ze szczególnym uwzględnieniem przestrzeni publicznych (parki, okolice szkół, przystanki),
- prowadzenie działań interwencyjnych w przypadkach ujawnienia spożywania alkoholu w miejscach niedozwolonych, w tym podejmowanie czynności zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- uczestnictwo w lokalnych programach profilaktycznych, edukacyjnych i kampaniach informacyjnych, we współpracy z Policją, ośrodkami pomocy społecznej i instytucjami edukacyjnymi,
- wsparcie KPP w identyfikowaniu osób pozostających pod wpływem środków odurzających, których zachowanie może stanowić zagrożenie dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa osobistego,
- współdziałanie z instytucjami zajmującymi się pomocą osobom uzależnionym, w tym poprzez kierowanie ich do odpowiednich placówek i służb pomocowych.

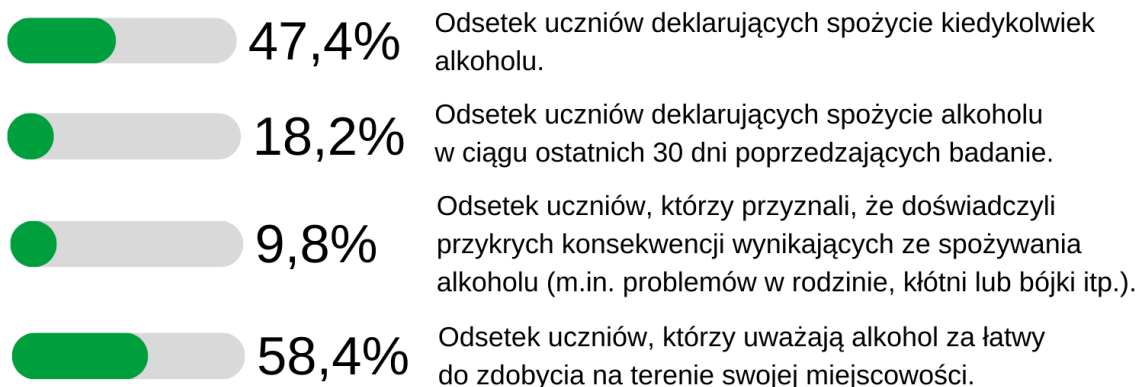
Wzmacnianie współpracy pomiędzy Strażą Miejską a Policją stanowi element skutecznej polityki bezpieczeństwa lokalnego, a działania podejmowane w tym zakresie są istotnym komponentem strategii przeciwdziałania uzależnieniom oraz budowania świadomej, odpowiedzialnej wspólnoty lokalnej.

WNIOSKI Z DIAGNOZY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

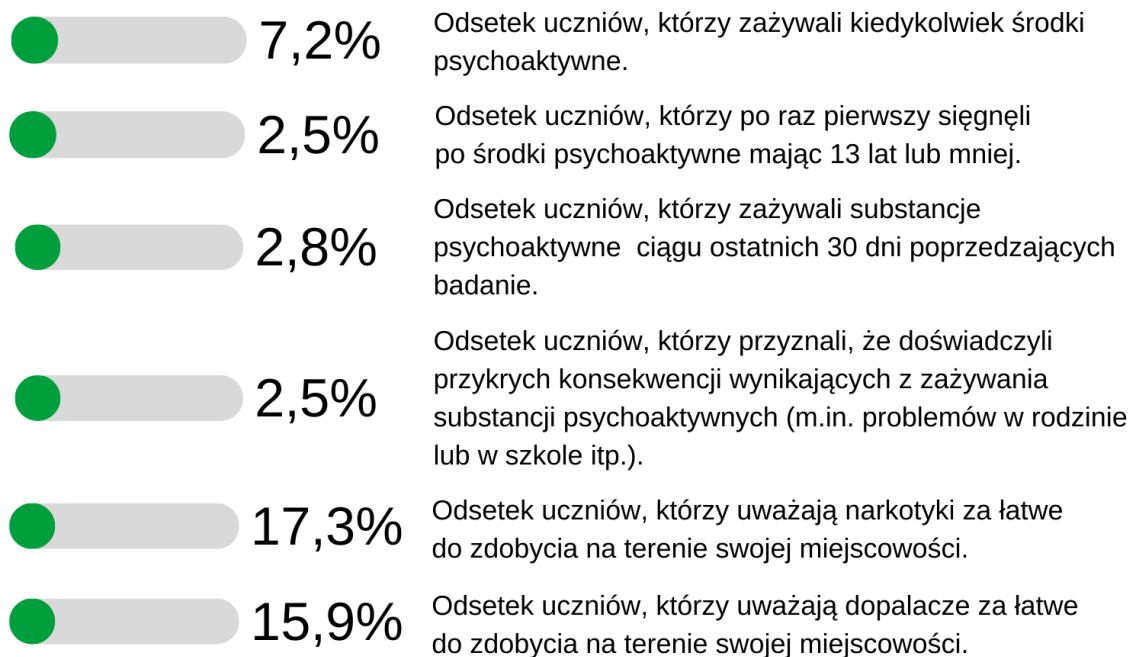
W 2025 roku na terenie Miasta i Gminy Września zostało przeprowadzone badanie w ramach Diagnozy problemów społecznych, w którym uczestniczyło 835 uczniów, 412 dorosłych mieszkańców Gminy oraz 30 sprzedawców napojów alkoholowych. Poniżej, w formie graficznej, przedstawione zostały najważniejsze wnioski z przeprowadzonych badań, dotyczące kwestii uzależnień.

WYNIK BADAŃ ANKIETOWYCH WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY¹⁰

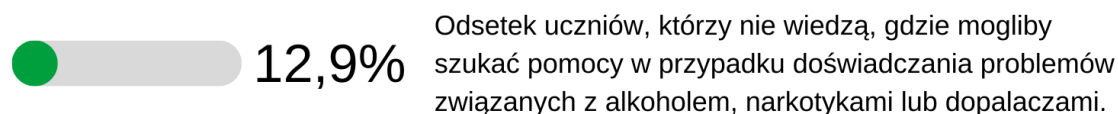
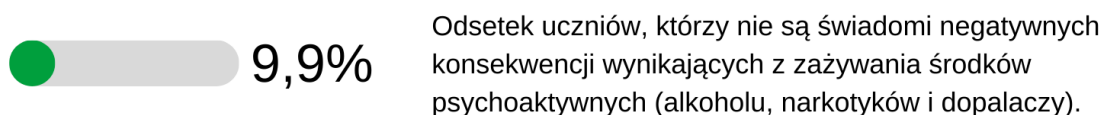
ALKOHOL

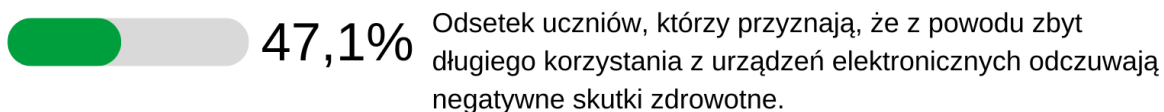
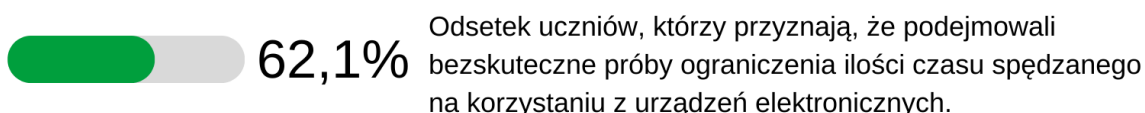
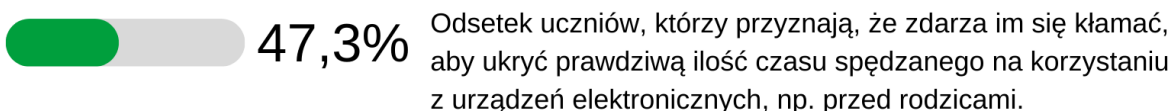
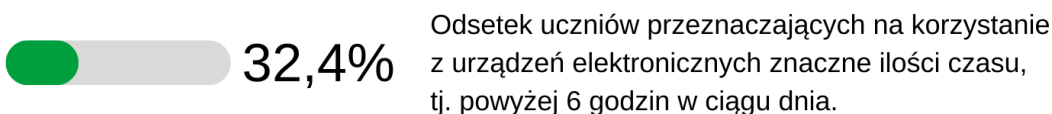
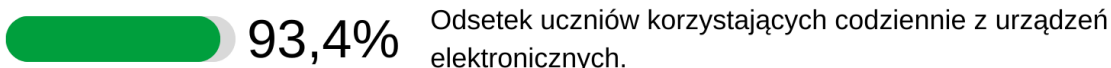
ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE (INNE NIŻ ALKOHOL)

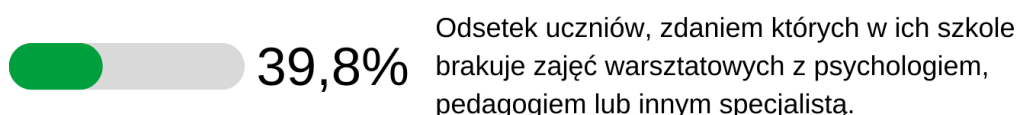
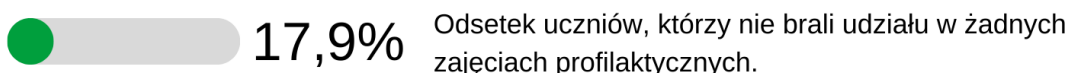
¹⁰ Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=835

PROBLEMY NATURY BEHAWIORALNEJ

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

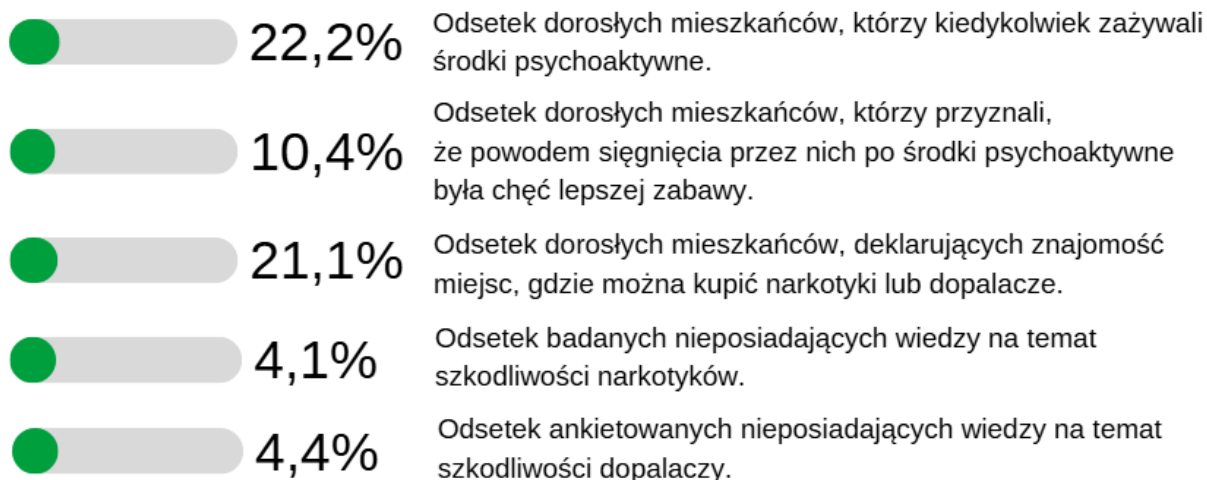

WYNIKI BADAŃ WŚRÓD DOROSŁYCH¹¹

ALKOHOL

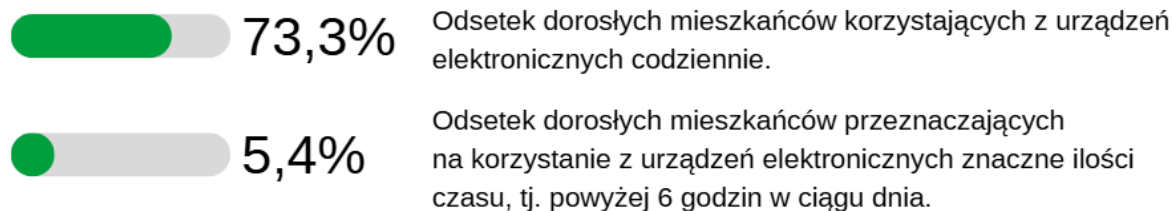

ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE (INNE NIŻ ALKOHOL)

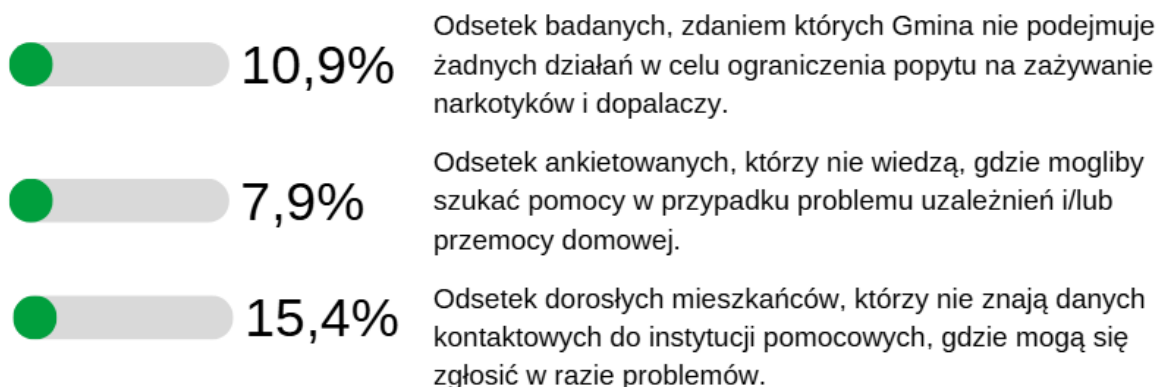

¹¹ Odsetek dorosłych mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=412

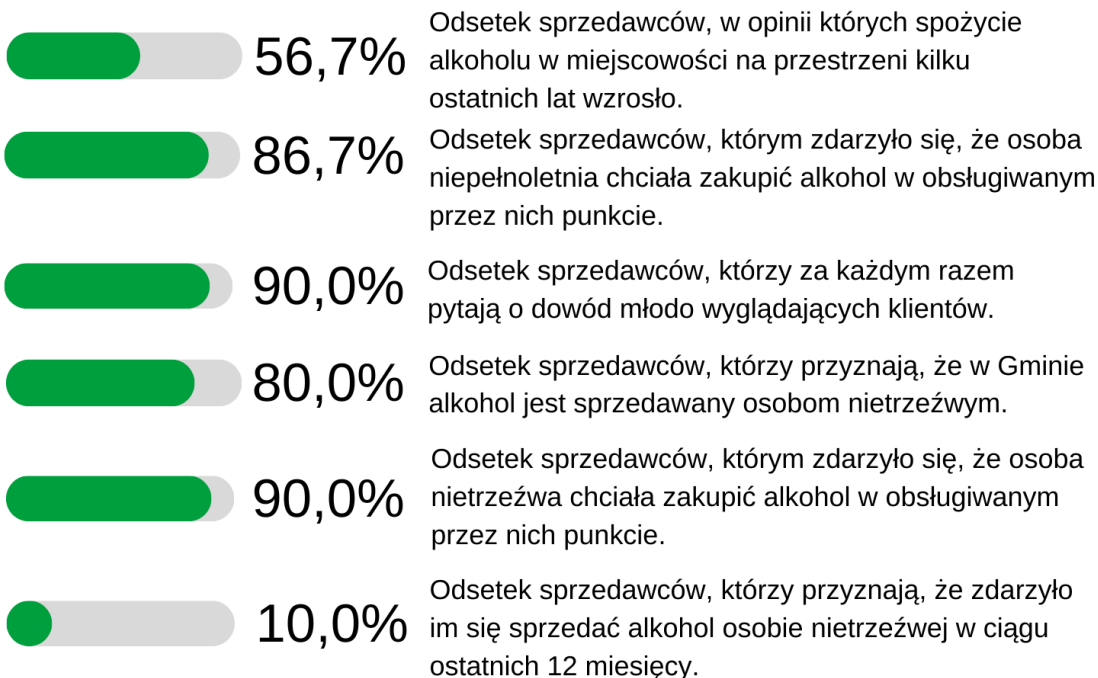
PROBLEMY NATURY BEHAVIORALNEJ

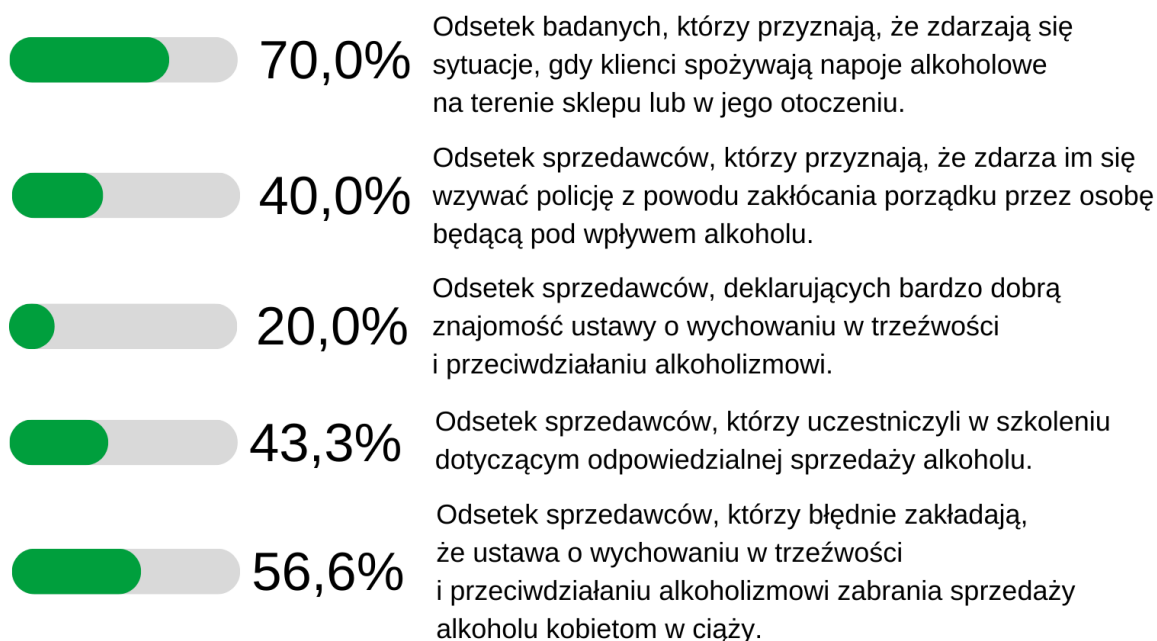
OCENA DZIAŁALNOŚCI INSTYTUCJI W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM

WYNIKI BADAŃ WŚRÓD SPRZEDAWCÓW¹²

¹² Odsetek sprzedawców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=30

Poniżej przedstawiona została **analiza SWOT**, stanowiąca element przeprowadzonej Diagnozy problemów społecznych. Zawiera ona kluczowe mocne i słabe strony lokalnego systemu wsparcia oraz szanse i zagrożenia, które mogą wpływać na kierunki dalszych działań Miasta i Gminy Września w obszarze polityki społecznej.

Tabela 7. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Wysoka świadomość szkodliwości używek – zarówno młodzież, jak i dorośli mieszkańcy trafnie identyfikują ryzyka zdrowotne związane z alkoholem, narkotykami i dopalaczami. 2. Relatywnie niska częstość deklarowanego kontaktu z narkotykami wśród młodzieży (7,2%) oraz stosunkowo niski poziom używania substancji psychoaktywnych wśród dorosłych. 3. Gotowość młodzieży do szukania wsparcia u rodziców i rówieśników, co stanowi istotny czynnik chroniący w kontekście kryzysów psychicznych i zachowań ryzykownych. 4. Deklarowana znajomość przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez sprzedawców alkoholu, mimo luk w wiedzy szczegółowej. 5. Silne zaangażowanie Ośrodka Pomocy	1. Wysoka skala przemocy rówieśniczej i psychicznej w szkołach – aż 40,2% uczniów przyznało, że doświadczyło przemocy, a jedynie 15,6% uważa, że problem ten w ich szkole nie występuje. 2. Częstość cyberprzemocy – ponad 40% uczniów doświadczyło jej form takich jak: wyzywanie, ośmieszanie czy naruszenie prywatności. 3. Niski poziom zaufania młodzieży do specjalistów szkolnych – uczniowie wolą szukać pomocy prywatnie lub anonimowo (nawet u AI), co utrudnia szybką interwencję w sytuacjach kryzysowych. 4. Nieskuteczność części działań profilaktycznych – wielu uczniów ocenia zajęcia profilaktyczne jako nieciekawe lub nieskuteczne, a dorośli rzadko potrafią wskazać lokalne inicjatywy przeciwdziałające

społecznej we Wrześni w projekty konkursowe i współpracę międzyinstytucjonalną, co zwiększa zdolność Miasta i Gminy do przeciwdziałania wykluczeniu. 6. Wysoka wykrywalność przestępstw (90,4%) w powiecie wrzesińskim, w tym przemocy domowej – co sprzyja skuteczniejszemu reagowaniu.	uzależnieniom. 5. Sprzeczności w deklaracjach sprzedawców – z jednej strony twierdzą, że alkohol sprzedaje się osobom niepełnoletnim lub nietrzeźwym, z drugiej zaprzeczają, by sami tego doświadczyli
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Możliwość rozszerzenia profilaktyki o formy oczekiwane przez młodzież – warsztaty z psychologami, zajęcia multimedialne, interaktywne formy przekazu. 2. Rozbudowa współpracy instytucji społecznych z placówkami oświatowymi i punktami sprzedaży alkoholu – w celu przeciwdziałania łamaniu prawa oraz reagowania na sytuacje ryzykowne (np. sprzedaż nieletnim). 3. Wzrost kompetencji cyfrowych dzieci i młodzieży jako fundament do wczesnej interwencji online – wykorzystanie AI i platform pomocowych w systemach wsparcia. 4. Silna rola lokalnej policji i straży miejskiej we współpracy z OPS i szkołami, przy wysokim poziomie społecznego zaufania – co sprzyja skuteczniejszym reakcjom na przemoc i uzależnienia. 5. Dobre zaplecze instytucjonalne i dostępność świadczeń z pomocy społecznej – możliwość skutecznej identyfikacji rodzin w kryzysie i kierowania ich do wsparcia.	1. Utrwalanie wzorców przemocy domowej i rówieśniczej – część dzieci i młodzieży nie rozpoznaje przemocy jako krzywdy, a wśród dorosłych nadal występują postawy bagatelizujące problem. 2. Rosnące uzależnienie cyfrowe wśród młodzieży i dorosłych – codzienne, wielogodzinne korzystanie z urządzeń elektronicznych, trudności w samokontroli, zaburzenia snu i koncentracji. 3. Spadek gotowości do reagowania na przemoc w otoczeniu – zarówno młodzież, jak i dorośli rzadko zgłaszają przypadki przemocy, co może prowadzić do dalszej izolacji osób jej doznających i bezkarności osób ją stosujących. 4. Zjawisko podwójnego wykluczenia – część mieszkańców (np. seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami) ma utrudniony dostęp do działań profilaktycznych i informacyjnych z uwagi na brak kompetencji cyfrowych lub ograniczenia mobilności. 5. Nielegalna sprzedaż alkoholu mimo deklarowanej zgodności z prawem – brak rzetelnej kontroli i nieskuteczne szkolenia mogą prowadzić do faktycznego obchodzenia przepisów.

Źródło: Raport końcowy z badań – Diagnoza problemów społecznych dla Miasta i Gminy Września.

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Września na lata 2026-2029 jest:

Zmniejszenie skali problemów wynikających z używania alkoholu, substancji psychoaktywnych, zaburzeń behawioralnych oraz ograniczanie ich negatywnych skutków zdrowotnych i społecznych poprzez kompleksowe działania profilaktyczne, edukacyjne, terapeutyczne i wspierające. Program koncentruje się na wzmacnianiu zasobów społeczności lokalnej, wspieraniu rodzin, promowaniu zdrowego i bezpiecznego stylu życia oraz kształtowaniu postaw sprzyjających abstynencji i odpowiedzialnym wyborom wśród mieszkańców Miasta i Gminy Września.

Celami operacyjnymi Programu są:

- I. Wzmacnianie świadomości społecznej w zakresie profilaktyki uzależnień oraz promocji zdrowia poprzez realizację działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących problemów alkoholowych, narkomanii, uzależnień behawioralnych, a także kształtowanie prozdrowotnych postaw i nawyków, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży jako grup priorytetowych. Cel obejmuje również rozwój i doskonalenie kompetencji kadr realizujących zadania w zakresie profilaktyki, leczenia oraz wsparcia osób zagrożonych uzależnieniami.
- II. Zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom uzależnionym oraz ich rodzinom, w tym osobom doświadczającym przemocy domowej, poprzez rozwój zintegrowanego lokalnego systemu pomocy, obejmującego działania z zakresu redukcji szkód, rehabilitacji zdrowotnej, społecznej i zawodowej, realizowane we współpracy z instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami ekonomii społecznej.
- III. Prowadzenie systematycznej diagnozy oraz bieżącego monitoringu zjawiska uzależnień na poziomie lokalnym, identyfikacja obszarów szczególnego ryzyka

i trendów problemowych, a także wdrażanie działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Cele będą realizowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego, określoną w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych.

Cel I.

Przewidywane rezultaty:

- Zwiększenie świadomości społecznej na temat zagrożeń związanych z alkoholem i narkotykami.
- Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży na temat konsekwencji uzależnień oraz sposobów ich unikania.
- Wzrost liczby działań profilaktycznych realizowanych w szkołach i placówkach wychowawczych.
- Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w działania na rzecz profilaktyki uzależnień.
- Kształtowanie prozdrowotnych postaw oraz promowanie stylu życia wolnego od substancji psychoaktywnych.
- Zmniejszenie liczby osób sięgających po substancje psychoaktywne dzięki skuteczniejszej edukacji i prewencji.
- Opóźnienie wieku inicjacji spożywania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież oraz ograniczenie ich spożycia.
- Wzrost liczby uczestników programów edukacyjnych i kampanii społecznych dotyczących uzależnień.
- Kreowanie alternatywnych form spędzania czasu, a także promowanie zdrowego stylu życia.
- Podniesienie kompetencji specjalistów zajmujących się profilaktyką i leczeniem uzależnień, co przełoży się na wyższą jakość świadczonych usług.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych, informatycznych i profilaktycznych dotyczących tematyki uzależnień i promowania zdrowych nawyków	Nakład materiałów informacyjno-edukacyjnych	UMiG, OPS, GKRPA, KPP, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
		Koszty przeznaczone na zakup materiałów	
2.	Prowadzenie programów i innych działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i promocji zdrowia skierowanych do dzieci i młodzieży	Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych	UMiG, KPP, GKRPA, NGO, BP, WOK, WOSR, placówki oświatowe
		Liczba uczestników programów	
3.	Rozwijanie i promowanie oferty alternatywnych i atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w szczególności prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych	Liczba dostępnych miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	UMiG, GKRPA, BP, WOK, WOSR, NGO, placówki oświatowe
		Liczba realizowanych pozalekcyjnych zajęć sportowych	
4.	Finansowanie/dofinansowanie imprez profilaktycznych, kulturalnych, obejmujących edukację zdrowotną w formie profilaktyki uniwersalnej oraz zdrowotnych konkursów promujących trzeźwość	Liczba zorganizowanych imprez o tematyce edukacji zdrowotnej	UMiG
		Liczba przeprowadzonych konkursów promujących trzeźwość	
5.	Organizowanie i dofinansowanie warsztatów i programów profilaktycznych dotyczących używania substancji psychoaktywnych oraz zagrożeń wynikających z uzależnień behawioralnych, ze szczególnym uwzględnieniem programów rekomendowanych przez KCPU, ORE i IPiN	Liczba zorganizowanych/dofinansowanych programów/warsztatów profilaktycznych	UMiG, GKRPA, placówki oświatowe
		Liczba uczestników	
6.	Organizacja wypoczynku letniego/zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym oraz zagrożonych uzależnieniami, realizującego program profilaktyczny, psychologiczny lub socjoterapeutyczny	Liczba zorganizowanych wyjazdów	UMiG, GKRPA, placówki oświatowe
		Liczba uczestników	
7.	Organizowanie warsztatów informacyjno-edukacyjnych	Liczba zorganizowanych warsztatów	UMiG, GKRPA, placówki

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
	dla rodziców i nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień, w tym behawioralnych wśród dzieci i młodzieży		oświatowe
8	Rozwój działań profilaktycznych, edukacyjnych, prozdrowotnych i integracyjnych skierowanych do seniorów	Liczba zorganizowanych spotkań międzypokoleniowych Liczba zorganizowanych warsztatów dla seniorów Liczba działań podjętych w celu rozwijania oferty skierowanej do seniorów	DPS, KS, OPS, UMiG, BP, WOK, WOSR, KPP, NGO
9.	Uczestnictwo w regionalnych i ogólnopolskich kampaniach edukacyjnych obejmujących zagadnienia związane z profilaktyką i przeciwdziałaniem alkoholizmowi, narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym	Liczba kampanii, w których uczestniczyło Miasto i Gmina	UMiG, OPS, GKRPA, ZI, KPP, BP, WOK, WOSR, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
10.	Organizowanie i udział w szkoleniach z zakresu profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony zdrowia dla osób i podmiotów świadczących pomoc i wsparcie mieszkańcom, w tym członków GKRPA	Liczba zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej	UMiG, GKRPA, KPP, ZI, OPS, PIK, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
11.	Tworzenie możliwości dodatkowych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych alkoholizmem i patologią społeczną poprzez zakup sprzętu sportowego, finansowanie i dofinansowanie rozwoju infrastruktury przeznaczonej do uprawiania sportu i rekreacji;	liczba zakupionego sprzętu, szacunkowa liczba korzystających odbiorców.	UMiG, GKRPA, placówki oświatowe,

Cel II.

Przewidywane rezultaty:

- Zwiększenie dostępności specjalistycznej pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin, w tym osób uwikłanych w problem przemocy domowej.
- Poprawa skuteczności terapii i rehabilitacji poprzez rozwój lokalnego systemu wsparcia.
- Wzmocnienie współpracy między instytucjami, organizacjami pozarządowymi i podmiotami trzeciego sektora w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
- Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin z problemem uzależnień od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych dostępu do miejsc wsparcia.
- Podniesienie jakości świadczonych usług pomocowych poprzez lepsze wsparcie dla specjalistów i instytucji zajmujących się terapią i przeciwdziałaniem uzależnieniom i przemocy domowej.
- Zwiększenie liczby osób korzystających z programów terapeutycznych i rehabilitacyjnych.
- Poprawa funkcjonowania społecznego i zawodowego osób wychodzących z uzależnień dzięki kompleksowej pomocy i integracji ze środowiskiem lokalnym.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i członków rodzin z problemem alkoholowym, udzielanie osobom uzależnionym i ich rodzinom konsultacji oraz porad psychologicznych, psychoterapeutycznych i prawnych.	Liczba godzin otwarcia Punktu Konsultacyjnego	GKRPA, UMiG, NGO, WSA, OPS
		Liczba specjalistów pracujących w Punkcie	
		Liczba udzielonych porad	
		Liczba osób, które zgłosiły się do Punktu	

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
2.	Działalność GKRPA: 1. Przeprowadzanie rozmów interwencyjno-motywujących z osobami nadużywającymi alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych 2. Kierowanie na badanie przez zespół biegłych w zakresie uzależnienia od alkoholu w celu orzeczenia wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu 3. Kierowanie wniosków do sądu o nałożenie obowiązku leczenia w zakładzie leczenia odwykowego wobec osoby uzależnionej, wnoszenie środków odwoławczych od orzeczeń sądów I instancji w sprawach o zobowiązanie do leczenia oraz występowanie członków GKRPA w charakterze strony oraz oskarżyciela posiłkowego przed sądem w sprawach o leczenie odwykowe 4. Wszczywanie przez członków GKRPA procedury „Niebieskie Karty” i przekazywanie ich do ZI	Liczba członków GKRPA	GKRPA, UMiG, OPS, NGO, ZI, WSA
		Liczba osób, z którymi członkowie GKRPA prowadzili rozmowy interwencyjno-motywujące do podjęcia leczenia odwykowego	
		Liczba osób skierowanych na badanie przez biegłego	
		Liczba wydanych opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	
		Liczba wniosków wniesionych do sądu w sprawie orzeczenia obowiązku leczenia odwykowego	
		Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	
3.	Udzielanie wsparcia w utrzymaniu abstynencji poprzez wspomaganie działalności stowarzyszeń, grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz osób doświadczających przemocy.	Liczba funkcjonujących grup wsparcia	UMiG, OPS, GKRPA, ZI, NGO
		Liczba osób objętych pomocą grup wsparcia	
		Liczba funkcjonujących stowarzyszeń	
		Liczba osób objętych pomocą Stowarzyszenia	
4.	Zapewnienie specjalistycznej diagnostyki, terapii i poradnictwa	Liczba osób uzależnionych korzystających z konsultacji	PLUW

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
	dla osób uzależnionych i współuzależnionych w ramach działalności PLUW	Liczba osób współuzależnionych korzystających z konsultacji	
5.	Udzielanie psychologicznego i terapeutycznego wsparcia dzieciom wychowującym się w rodzinach dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową, przez prowadzenie pozalekcyjnych programów opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i socjoterapeutycznych	Liczba dzieci objętych wsparciem	PPP, NGO, PLUW, PIK, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
6.	Przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej, w tym poprzez prowadzenie Punktu Poradnictwa Specjalistycznego dla osób/rodzin, w których występuje problem uzależnień i/lub przemoc domowa, współpracowanie z ZI oraz grupami diagnostyczno-pomocowymi	Liczba założonych NK Liczba odbytych posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych Liczba osób, którym udzielono porad w zakresie problemu przemocy domowej liczba godzin otwarcia punktu dla osób doznających/ stosujących przemoc.	ZI, GKRPA, UMiG, SM, KPP, OPS
7.	Tworzenie i rozwijanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie Miasta i Gminy, a także wdrażanie działań integracyjnych i socjoterapeutycznych	Liczba funkcjonujących placówek wsparcia dziennego Liczba dzieci objętych opieką	UMiG, OPS, NGO
8.	Prowadzenie poradnictwa dla rodzin, w których występuje problem szkodliwego używania środków psychoaktywnych bądź problem uzależnienia od środków psychoaktywnych	Liczba udzielonych porad Liczba osób, które zgłosiły się do punktu Liczba godzin otwarcia punktu	PIK
9.	Współpraca z Ośrodkiem Kuratorskim działającym przy Sądzie Rejonowym we Wrześni	Liczba zrealizowanych wspólnie działań Liczba osób objętych działaniami	UMiG, OPS, KPP

Cel III.

Przewidywane rezultaty:

- Uzyskanie rzetelnych danych na temat skali i dynamiki problemu uzależnień w Mieście i Gminie Września dzięki systematycznej diagnozie i monitorowaniu sytuacji.
- Identyfikacja grup szczególnie narażonych na uzależnienia oraz dostosowanie działań profilaktycznych do ich potrzeb.
- Efektywniejsze planowanie i realizacja działań profilaktycznych oraz interwencyjnych w obszarze uzależnień.
- Zmniejszenie skali wykluczenia społecznego poprzez skuteczniejsze wsparcie osób dotkniętych problemem uzależnień.
- Lepsza integracja lokalnej społeczności poprzez działania wspierające osoby zagrożone marginalizacją.
- Zapobieganie nietrzeźwości w miejscach publicznych oraz respektowanie przez sprzedawców napojów alkoholowych postanowień Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- Wzrost skuteczności lokalnych programów wsparcia i terapii dzięki bieżącej analizie sytuacji i dostosowywaniu strategii działania.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Regularne monitorowanie problemu uzależnień od substancji psychoaktywnych w Mieście i Gminie Września, w tym opracowanie diagnoz problemów społecznych wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców	Liczba osób objętych badaniem ilościowym i/lub jakościowym w ramach diagnozy społecznej	UMiG, GKRPA, ZI, OPS, KPP, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
		Liczba prowadzonych statystyk związanych z problemem uzależnień w Mieście i Gminie Września	
2.	Powadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Liczba przeprowadzonych szkoleń	UMiG, GKRPA

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
3.	Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	Liczba uczestników szkoleń	UMiG, GKRPA
		Liczba przeprowadzonych kontroli	
4.	Wspieranie działań Policji i Straży Miejskiej na rzecz ograniczenia liczby kierowców prowadzących pojazdy pod wpływem alkoholu oraz środków psychoaktywnych	Liczba zatrzymanych kierowców prowadzących pojazd pod wpływem alkoholu.	KPP, SM, UMiG, GKRPA
5.	Budowanie lokalnej sieci współpracy i wymiany informacji między podmiotami realizującymi działania profilaktyczne na terenie Miasta i Gminy Września	Liczba spotkań sieci współpracy	UMiG, OPS, GKRPA, ZI, KPP, SM, PIK
		Liczba zaangażowanych instytucji/uczestników spotkań	

REALIZACJA PROGRAMU

1. Na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi realizatorem Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Września na lata 2026-2029 jest Burmistrz Miasta i Gminy Września, który odpowiada za realizację Programu od strony finansowej i merytorycznej.
2. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Września będzie realizowany w latach 2026-2029.

ADRESACI PROGRAMU

Program adresowany jest do ogółu mieszkańców Miasta i Gminy Września z wyszczególnieniem konsumentów napojów alkoholowych, osób uzależnionych od alkoholu, innych środków psychoaktywnych i zmagających się z uzależnieniami behawioralnymi, osób pijących szkodliwie i ryzykownie, rodzin i najbliższego otoczenia osób uzależnionych od alkoholu, innych środków psychoaktywnych, hazardu i urządzeń elektronicznych, dzieci i młodzieży szkolnej oraz przedstawicieli służb, instytucji oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

1. Źródłem finansowania działań podejmowanych w związku z realizacją zadań Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Września na lata 2026-2029 są dochody własne Miasta i Gminy uzyskane z wpływów z tytułu wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, a także z opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającego 300 ml i są ujęte w budżecie w dziale 851 „Ochrona Zdrowia”, dziale 85153 – zwalczanie narkomanii oraz dziale 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi.
2. Zakres zadań ujętych w Programie może być zweryfikowany ze względu na wysokość środków finansowych przeznaczonych na ich realizację oraz ze względu na bieżące zapotrzebowanie z zakresu działań profilaktycznych skierowanych do lokalnej społeczności.

ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Za wykonywanie zadań wynikających z przytoczonych wyżej ustaw oraz realizację Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Września na lata 2026-2029, członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują wynagrodzenie w wysokości 20% minimalnego wynagrodzenia za pracę w latach 2026-2029, za udział w każdym posiedzeniu Komisji (w przypadku, gdy w jednym dniu obraduje zespół interwencyjno-motywacyjny GKRPA i GKRPA, przysługuje jedno wynagrodzenie).
2. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1 wypłacane jest jeden raz w miesiącu, zgodnie z wykazem obecności na posiedzeniach Komisji.
3. W przypadku nieobecności na posiedzeniu Komisji wynagrodzenie nie przysługuje.
4. Członkom Komisji przysługują diety oraz zwrot kosztów przejazdów i noclegów z tytułu pełnienia obowiązków Członka Komisji na zasadach obowiązujących pracowników samorządowych z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju, przy czym udział w szkoleniach i wyjazdach nie uważa się za wykonywanie zadań w rozumieniu ust. 1.

MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu opierają się na:

1. Ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu.
2. Ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej.
3. Opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy wybrać co najmniej jedną z niżej wskazanych zróżnicowanych metod pomiaru, tj.:

- analizę dokumentów,
- badanie ankietowe adresatów Programu,
- badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.
- b) kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Na podstawie analizy wdrażanego programu, realizator Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Września na lata 2026-2029, tj. Burmistrz Miasta i Gminy Września

we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urzędem Miasta i Gminy oraz innymi jednostkami i podmiotami działającymi na tym obszarze, sporządzi zbiorcze coroczne sprawozdanie, które zostanie przedłożone Radzie Miejskiej w terminie do 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie.

BIBLIOGRAFIA

1. Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.
2. Lange R., i in., *Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców*, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.
3. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.
4. Raport końcowy z badań – Diagnoza problemów społecznych dla Miasta i Gminy Września.
5. Raport o stanie Miasta i Gminy Września za 2024 rok.
6. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.
7. Szmidt J., i in., *Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom*, Warszawa 2023.
8. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
9. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
10. *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną – Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2024 r.*, Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 2024.

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Wartość alkoholu sprzedanego na terenie Miasta i Gminy Września w latach 2022-2024.....	22
Rysunek 2. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca Miasta i Gminy Września na przestrzeni lat 2022-2024.....	23

SPIS TABEL

Tabela 1. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024.....	15
Tabela 2. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych w latach 2022-2024.....	17
Tabela 3. Działalność Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2022-2024.....	18
Tabela 4. Działalność Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i członków rodzin z problemem alkoholowym w latach 2022-2024.....	19
Tabela 5. Działalność Punktu Konsultacyjnego ds. przeciwdziałania narkomanii w latach 2022-2024.....	20
Tabela 6. Liczba osób uzależnionych i współuzależnionych, które skorzystały z konsultacji w Poradni Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia „Centrum U” we Wrześni w latach 2022-2024.....	20
Tabela 7. Analiza SWOT.....	31

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2022-2024.....	14
Wykres 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Miasta i Gminy Września na przestrzeni lat 2022-2024.....	24
Wykres 3. Liczba nietrzeźwych kierowców zatrzymanych przez Policję na przestrzeni lat 2022-2024.....	25

Uzasadnienie

Obowiązek uchwalania programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych wynika z zapisu art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.), natomiast obowiązek opracowania programu przeciwdziałania narkomanii wynika z zapisu art.10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.).

Program określa lokalne propozycje działań w zakresie zadań własnych, obejmujących profilaktykę oraz minimalizację szkód społecznych, wynikających z nadużywania alkoholu, substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych oraz szkód związanych ze zjawiskiem przemocy. Jest adresowany do całej społeczności mieszkańców gminy, ze szczególnym uwzględnieniem osób uzależnionych, osób współuzależnionych, osób z grupy ryzyka, dzieci i młodzieży.

Głównym zadaniem programu jest stworzenie warunków służących zmniejszeniu szkód społecznych i ekonomicznych związanych z nadużywaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych a także zapobieganiu marginalizacji i wykluczeniu społecznemu uzależnionych i współuzależnionych mieszkańców Gminy Września.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029 został opracowany zgodnie z obligatoryjnymi zadaniami oraz potrzebami występującymi na terenie gminy.

W związku z powyższym podjęcie w/w uchwały należy uznać za zasadne.